

GMINNA STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
GMINY LIPNICA
W LATACH 2007 – 2013
GOPS Lipnica

I. WSTĘP

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Aby pomoc społeczna była realizowana prawidłowo i efektywnie konieczne jest rzetelne zdiagnozowanie sytuacji społecznej mieszkańców danego regionu, zdefiniowanie i wyjaśnienie natury problemów oraz określenie dostępnych zasobów.

Obowiązek zapewnienia realizacji zadań pomocy społecznej spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego, do których należy między innymi opracowanie i realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii, wspieranie osób niepełnosprawnych i innych programów, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Obowiązek ten wynika z art.17 ust.1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. (*Ustawa z dnia 12 marca 2004r. – Dz.U. z 2004r. Nr 64 poz.593 z późniejszymi zmianami*)

Strategia wytycza kierunek działań na rzecz niwelowania zjawisk społecznie niepożądanych. Wskazuje na bardzo ważne kwestie społeczne z jakimi borykają się mieszkańcy naszej gminy, pokazuje ich niezaspokojone potrzeby, a także przedstawia propozycje rozwiązań systemowych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka ze środowiskiem. Cele integracji powinny być wyrazem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym. Strategia jest więc instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji zarówno w najbliższym okresie, jak i w odległej perspektywie. Zasady realizacji polityki długofalowej określają cele strategiczne i zadania związane z ich realizacją, działania i decyzje zarówno w najbliższym okresie, jak i decyzje w dalszym okresie powinny być podejmowane na podstawie niniejszej strategii.

Opracowanie opiera się między innymi na materiałach statystycznych charakteryzujących „odbiorców” pomocy społecznej. Przedstawia projekty rozwiązań przeznaczonych do realizacji w perspektywie do 2013 roku.

Spółeczna akceptacja oraz identyfikacja mieszkańców z wypracowanymi celami dają szansę władzy lokalnej na przejście z poziomu administrowania do poziomu zarządzania polityką społeczną.

1. PODSTAWA PRAWNA

Ustawa z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593, z póź.zm.) nałożyła na gminy opracowanie i realizację gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

Akty prawne:

- Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz. U. Nr 64, poz. 593, póź. zm.)
- Ustawa o świadczeniach rodzinnych z dnia 28 listopada 2003 r. Dz. U. Nr 228,poz.2255 tekst jednolity –Dz.U. z 2006r. Nr 139,poz. 992 z póź. zm.)
- Ustawa o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej z dnia 22 kwietnia 2005 r. (Dz. U. Nr 86, poz. 732 z póź. zm.)
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z dnia 13 czerwca 2003 r. (Dz. U. Nr 122, poz. 1143 z póź. zm.)
- Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r. (Dz. U. z 2002 r. Nr 147, poz. 1231)
- Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005r. (Dz. U. z 2005r. Nr 179, poz. 1485 z póź.zm.)
- Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 29 sierpnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r., Nr 123, poz.776 z póź.zm.)

II. DIAGNOZA

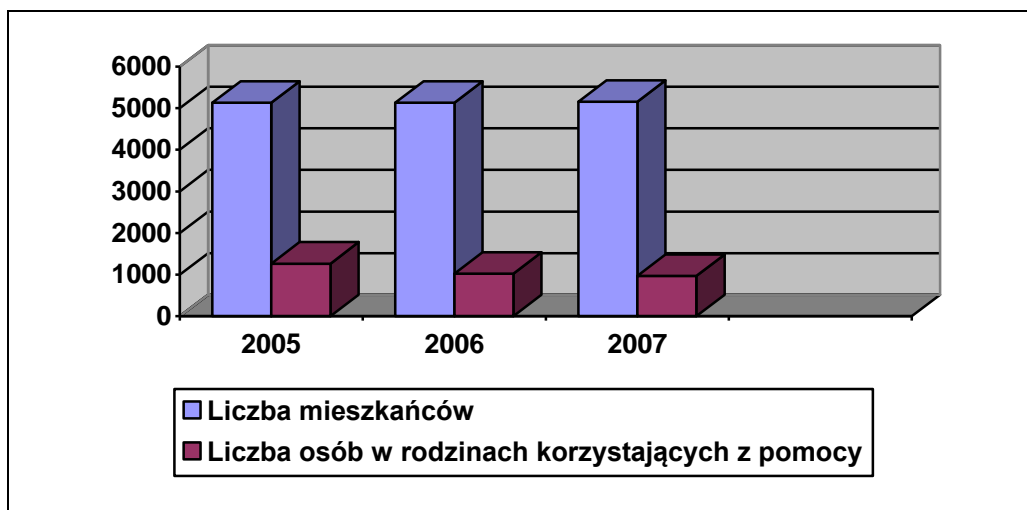
Przedmiot diagnozy

Przedmiotem diagnozy są poszczególne i charakterystyczne dla różnych grup społecznych problemy o najwyższym stopniu dolegliwości takie jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, wielodzietność rodzin, bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych, samotne wychowanie dzieci, starość, uzależnienia, przemoc w rodzinie, które wymagają podejmowania wszechstronnych działań w celu przeciwdziałania sytuacjom krytycznym w życiu jednostek i zbiorowości, poprawy ich warunków bytowych oraz wyrównywania różnic socjalnych w wielu obszarach aktywności społecznej.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na rzecz mieszkańców Gminy Lipnica realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lipnicy poprzez przeprowadzanie wywiadów środowiskowych, prowadzenie pracy socjalnej, kompletowanie dokumentów oraz podejmowanie innych niezbędnych czynności związanych ze świadczeniami różnych form pomocy, inicjowanie ruchów samopomocowych i obywatelskich, promowanie działań wolontarystycznych, współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami społecznymi w tym pozarządowymi oraz kościelnymi, wydawanie decyzji w sprawach przyznania bądź odmowy świadczeń, sporządzanie bilansu potrzeb oraz sprawowanie nadzoru nad prawidłowym wykorzystaniem budżetu.

1. Charakterystyka klientów pomocy społecznej

Wykres nr1. Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do liczby mieszkańców w latach 2005 - 2007

W 2005 roku z pomocy finansowej i z pomocy w formie pracy socjalnej łącznie objęto 1264 osób w rodzinach, co w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców gminy stanowiło **24,62 %**.

W 2006 roku z pomocy finansowej i z pomocy w formie pracy socjalnej łącznie objęto **1.019** osób w rodzinach, co w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców gminy stanowiło **19,84 %**.

Natomiast w roku 2007 z pomocy finansowej i z pomocy w formie pracy socjalnej łącznie objęto **969** osób w rodzinach co w odniesieniu do ogólnej liczby mieszkańców stanowiło **18,81%**.

Tabela nr 1. Liczba świadczeniobiorców

	2005r.	2006r.	2007r.
Liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie w ramach zadań zleconych, zadań własnych (bez względu na ich rodzaj, formę, liczbę oraz źródło finansowania)	399	408	393
w tym zadania własne	387	404	384
w tym zadania zlecone	18	15	16
Liczba rodzin	182	174	169
Liczba osób w rodzinach	861	816	785

Źródło: GOPS – Sprawozdania MPiPS-03 za rok 2005 - 2007

Tabela nr 2. Powody przyznania pomocy

Lp.	Powody przyznania pomocy	Liczba rodzin		
		2005r.	2006r.	2007r.
1.	Ubóstwo	150	152	149
2.	Bezdomność	2	1	1
3.	Potrzeba ochrony macierzyństwa	2	18	6
4.	Bezrobocie	118	103	98

5.	Niepełnosprawność	63	61	59
6.	Długotrwała lub ciężka choroba	42	53	68
7.	Bezradność w sprawach opiek.-wych. i prowadzenia gosp.dom.	92	83	89
8.	Rodziny niepełne	12	14	11
9.	Rodziny wielodzietne	54	21	24
10.	Przemoc w rodzinie	2	2	1
11.	Alkoholizm	14	11	12

Źródło: GOPS – Sprawozdania MPiPS-03 za rok 2005 – 2007

Tabela nr 3. Koszt świadczeń z zakresu pomocy społecznej w latach 2005 - 2007

	2005r.	2006r.	2007r.
Koszt świadczeń ogółem	178.001	528.864	217.465
w tym zadania własne	134.041	180.672	156.217
w tym zadania zlecone	43.960	348.192	61.248

Źródło: GOPS – Sprawozdania MPiPS-03 za rok 2005 - 2007

Tabela nr 4. Koszt świadczeń rodzinnych w latach 2005 – 2007

	2005r.	2006r.	2007r.
Koszt świadczeń rodzinnych ogółem	731.747	1.651.903	1.894.127

Źródło: GOPS – Sprawozdania MPiPS-03 za rok 2005 - 2007

Zadania z zakresu świadczeń rodzinnych GOPS realizuje od 01 czerwca 2005r. dlatego też koszt świadczeń został wykazany za okres drugiego półrocza 2005r.

Tabela nr 5. Utrzymanie GOPS w Lipnicy w latach 2005 – 2007

	2005r.	2006r.	2007r.
Koszt utrzymania Ośrodka ogółem (w tym wynagrodzenia pracowników)	155.228	189.479	162.218

Źródło: GOPS – Sprawozdania z wydatków budżetowych Rb-28S za rok 2005 - 2007

III. ANALIZA SWOT

Bardzo użyteczną metodą przy określaniu priorytetów rozwojowych jest coraz powszechniej stosowana w pracach nad strategią analiza SWOT, oceniająca zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne czynniki wpływające na działania związane z programowaniem strategii. Wnikliwe opracowanie SWOT jest istotnym etapem procesu planowania strategicznego. Przy właściwym opracowaniu stanowi punkt wyjściowy dla określania celów strategicznych oraz projektów socjalnych. Dodać należy, że w analizie SWOT odniesiono się wyłącznie do kwestii społecznych.

Przedstawione poniżej czynniki obejmują:

- **sily** – wewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na sytuację społeczną,
 - **słabości** – wewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na sytuację społeczną,
 - **szanse** – zewnętrzne uwarunkowania o pozytywnym wpływie na realizację celów,
 - **zagrożenia** – zewnętrzne uwarunkowania o negatywnym wpływie na realizację celów.
- Wynik tych prac obrazują zestawienia prezentowane według wybranych kwestii społecznych:

ANALIZA SWOT W SKALI 1 – 5

POMOC SPOŁECZNA, POLITYKA PRORODZINNA ORAZ JAKOŚĆ ZAMIESZKIWANIA			
MOCNE STRONY	OCENA	SŁABE STRONY	OCENA
• dobra znajomość środowiska	5	• ograniczone środki finansowe	3
• dobrze zdiagnozowane niektóre obszary problemowe np. bezrobocie	5	• brak pełnej diagnozy problemów społecznych takich jak przemoc w rodzinie czy narkomania	4
• dobra współpraca ze szkołami z terenu gminy, lekarzem rodzinnym i Policją	5	• rozległy teren gminy i problemy z dotarciem do środowisk	4
• doświadczenie w zakresie realizacji programów profilaktycznych	4	• słabo rozwinięty sponsoring	4
• organizacja pracy w ośrodku pomocy społecznej	5	• niechęć mieszkańców oraz przedstawicieli instytucji w niektórych działaniach	4
		• bardzo ograniczony dostęp do usług specjalistycznych z zakresu profilaktyki	
		• brak chęci klientów do współpracy z GOPS	

		<ul style="list-style-type: none"> • obciążone stanowiska pracy 	
SZANSE	OCENA	ZAGROŻENIA	OCENA
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost świadomości społecznej władz samorządowych, • oferty spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży • oferty szkoleń i doskonalenia zawodowego dla kadry w dziedzinie pracy z dziećmi, młodzieżą i rodziną, • racjonalne rozdzielanie środków publicznych. 	<p>4</p> <p>4</p> <p>4</p> <p>4</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wzrost dysfunkcyjności rodzin • ograniczone znaczenie organizacji pozarządowych pomagających dzieciom i młodzieży, • występowanie zagrożeń funkcjonowania rodziny: uzależnienia, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, przemoc w rodzinie, ubóstwo, • istnienie zjawiska wyuczonej bezradności i uzależnienia od pomocy społecznej. 	<p>3</p> <p>5</p> <p>3</p> <p>4</p>

IV. CEL GŁÓWNY I CELE SZCZEGÓŁOWE

CEL GŁÓWNY

Profesjonalna pomoc społeczna, zmierzająca do zmiany świadomości społecznej w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji oraz do poprawy jakości życia społeczności lokalnej.

CELE SZCZEGÓŁOWE

- 1) rozwój zasobów osobowych i instytucjonalnych Ośrodka Pomocy Społecznej
- 2) stworzenie zintegrowanego systemu pomocy skierowanego do całej rodziny oraz zwiększenie efektywności działań poszczególnych podmiotów
- 3) wspieranie rozwoju kwalifikacji osobowych klientów pomocy społecznej
- 4) zabezpieczenie środków materialnych w celu zaspokojenia niezbędnych potrzeb mieszkańców gminy

LP.	DZIAŁANIA / ZADANIA	HARMONOGRAM REALIZACJI	NAKLADY	WSKAŹNIKI OSIĄGANIA CELU / MINIMUM REALIZACYJNE	ŹRÓDŁA DANYCH
ŁAGODZENIE SKUTKÓW UBÓSTWA					
1.	Pomoc finansowa i w naturze dostosowana do	2007-2013	Budżet gminy Budżet państwa	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb	GOPS, UG

	potrzeb osób i rodzin zgodnie z ustawą o pomocy społecznej			bytowych klientów OPS	
2.	Organizowanie zbiórek odzieży i artykułów spożywczych dla osób najbardziej potrzebujących oraz współpraca z BŻ	2007 - 2013	Bezinwestycyjne	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych klientów OPS	GOPS, BŻ
3.	Rozszerzenie akcji dożywiania głównie dla osób starszych i niepełnosprawnych	2007 - 2013	Budżet państwa, budżet gminy	Zapewnienie gorącego posiłku	GOPS, UG
BEZROBOCIE					
1.	Aktywizacja osób wykluczonych społecznie poprzez uczestnictwo m.in. w zajęciach Centrum Integracji Społecznej w Bytowie oraz realizacja programów pomocowych dot. aktywności lokalnej	2007 - 2013	budżet gminy, EFS (Europejski Fundusz Społeczny)	Wzrost umiejętności poruszania się na rynku pracy, podjęcie zatrudnienia	UG, GOPS, PUP, CIS
2.	Organizowanie prac społecznie użytecznych	2007-2013	Budżet państwa, budżet gminy, EFS (Europejski Fundusz Społeczny)	Zapobieganie wykluczeniu społecznemu	GOPS, UG, PUP
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ					
1.	Stworzenie bazy informacyjnej o możliwościach uzyskania pomocy ze środków PFRON oraz NFZ	2007-2013	Bezinwestycyjne	Wyrównywanie szans, wzbogacenie świadomości społecznej	GOPS
2.	Uczestnictwo osób niepełnosprawnych w zajęciach - warsztatach Środowiskowego	2007 - 2013	Budżet państwa, budżet gminy	Organizowanie i zapewnianie atrakcyjnych form spędzania	GOPS, UG

	Domu Pomocy – porozumienie międzygminne			czasu wolnego	
3.	Propagowanie aktywnego i zdrowego stylu życia poprzez organizowanie imprez okolicznościowych	2007 - 2013	Bezinwestycyjne, budżet gminy	Wzrost świadomości społeczności lokalnej	GOPS, UG, Szkoła
ALKOHOLIZM I NARKOMANIA					
1.	Aktywizacja środowiska lokalnego (świetlica środowiskowa, ogniska przedszkolne)	2007-2013	Budżet gminy	Integracja środowiska,	GOPS, UG, sponsoring, kościoły
2.	Monitorowanie rodzin z problemem alkoholowym, przemocą w rodzinie i narkomanią	2007 - 2013	Bezinwestycyjne	Ograniczenie patologii, wzrost świadomości	GOPS, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sąd Rodzinny, Policja
POLITYKA PRORODZINNA					
1.	Pomoc rodzinom niewydolnym wychowawczo w przezwyciężaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych	2007 -2013	Bezinwestycyjne	Zapobieganie patologiom	GOPS, PCPR, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, (Psycholog, Pedagog)
2.	Zapewnienie dzieciom i młodzieży odpowiednich warunków do życia i rozwoju zgodnie z ich potrzebami i przysługującymi im prawami	2007 -2013	Bezinwestycyjne	Zapobieganie patologiom	GOPS, PCPR, Kurator Sądowy, Szkoła

3.	Przeciwdziałanie szerzeniu się postaw destrukcyjnych, agresywnych, aspołecznych w środowisku dzieci i młodzieży	2007 - 2013	Bezinwestycyjne	Zapobieganie patologiom	GOPS, Szkoła, Policja, Pedagog
4.	Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2007 – 2013	Bezinwestycyjne	Zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ofiar przemocy w rodzinie	GOPS, Policja, PCPR, Centrum Interwencji Kryzysowej
WSPÓLPRACA Z INSTYTUCJAMI					
1.	Pozyskiwanie środków z EFS „Kapitał Ludzki”, rozszerzenie możliwości sponsoringu	2007 - 2013	Przedsiębiorstwa prywatne, fundusze pomocowe,	Pozyskiwanie środków finansowych i usług na rzecz klientów	GOPS, UG
2.	Współpraca z instytucjami na terenie gminy Lipnica, organizacjami pozarządowymi, kościołami (Powołanie Zespołu Interdyscyplinarnego)	2007 - 2013	Budżet gminy	Zapewnienie organizacji spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży	UG, parafie, Szkoła, służba zdrowia, Policja,
ŚWIADCZENIA RODZINNE					
1.	Realizacja świadczeń rodzinnych	2007-2013	Budżet państwa	Pełna realizacja zadania	GOPS

V. Zakończenie

Wszystkie cele przyjęte w powyższej strategii są ściśle ze sobą powiązane i wymagają jak najszybszego wdrożenia. Odnoszą się one do stylu poziomu życia mieszkańców naszej gminy i mają za zadanie zapobieganie wykluczeniu społecznemu oraz integrację środowisk lokalnych.

Jednakże ze względów finansowych oraz kadrowych realizacja wszystkich jednocześnie nie jest możliwa. Dlatego też wybrano cele priorytetowe, których realizację należy rozpocząć w pierwszej kolejności.

Realizacja Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zależeć będzie od różnych czynników takich jak: sytuacja finansowa gminy, środki otrzymane z budżetu państwa, rządowe programy naprawcze, zaangażowanie lokalnych władz i instytucji oraz aktywności samych mieszkańców gminy.

Do niektórych przedsięwzięć realizowanych w ramach strategii zostaną przygotowane odrębne projekty a ich wdrażanie będzie systematycznie monitorowane.